

ประโยค ป.ธ. ๔

แปล ไทยเป็นมคธ

สอบ วันที่

๒๕๖

ภาค ๑ หน้า ๓๘-๓๙

๑. นารถดาบส เมื่อออกไปในราตรี ได้เหยียบที่ชฎาของเธอ ๆ เมื่อเธอกล่าวว่า “ใครเหยียบเรา ?” นารถดาบสกล่าวว่า “ท่านอาจารย์ ผมเอง” ๆ ท. ชฎิลโงท ท่านมาจากป่าแล้ว เหยียบที่ชฎาของเรา ๆ น. ท่านอาจารย์ ผมไม่ทราบที่ท่านนอนที่นี่ ขอท่านจงอดโทษ แก่ผมเถิด ๆ เมื่อเธอกำลังบ่นอยู่นั้นแล, ออกไปข้างนอกแล้ว ๆ นารถดาบส นอกนั้นก็คิดว่า “ดาบสรูปนี้ แม่เข้ามาจะพึงเหยียบเรา” ดังนี้แล้ว จึงได้กลับนอนหันศีรษะไปทางทำ ๆ ฝ่ายนารถดาบส เมื่อจะเข้าไปคิดว่า “แม่ที่แรก เราได้ผิดแล้วในท่านอาจารย์, บัดนี้ เราจะเข้าไปโดยทางเท้าของท่าน” ดังนี้แล้ว เมื่อมา ได้เหยียบที่คอแห่งเธอ, เมื่อเธอกล่าวว่า “นี่ใคร ?” จึงกล่าวว่า “ท่านอาจารย์ ผมเอง” เมื่อเธอกล่าวว่า “ชฎิลโงท ที่แรกท่าน เหยียบที่ชฎาของเราแล้ว เดี๋ยวนี้เหยียบที่คอเราอีก เราจักสาปท่าน” จึงกล่าวว่า “ท่านอาจารย์ โทษของผมไม่มี, ผมไม่ทราบที่ท่านนอนแล้วอย่างนี้, ผมเข้ามาด้วยคิดว่า ‘แม่ที่แรกความผิดของเราได้อยู่, เดี๋ยวนี้ เราจักเข้าไปโดยทางเท้าท่าน’ ดังนี้ ขอท่านจงอดโทษแก่ผมเถิด” ๆ ท. ชฎิลโงท เราจะสาปท่าน ๆ น. ท่านอาจารย์ ท่านอย่าทำอย่างนี้เลย ๆ เธอมีเอื้อเพื่อถ้อยคำของนารถดาบสนั้นยังขึ้นสาปนารถดาบสนั้น ๆ นารถดาบส กล่าวว่า “ท่านอาจารย์ โทษของผมไม่มี เมื่อกำลังพูดอยู่ที่เดียว ท่านได้สาปแล้ว ๆ โทษของผู้ใดมีอยู่ ขอศีรษะของผู้หนึ่งหงแตก, ของผู้ไม่มีโทษ จงอย่าแตก” ดังนี้แล้ว ได้สาปแล้ว ๆ และนารถดาบสนั้น มีอาณูภาพใหญ่ ตามระลึกชาติได้ ๘๐ กัลป์ คือ ในอดีตกาล ๔๐ กัลป์ ในอนาคตกาล ๔๐ กัลป์ ๆ เพราะเหตุนั้น ท่านคิดว่า “ความสาปจักตกในเบื้องบนแห่งใครหนอแล ?” ดังนี้ เมื่อใคร่ครวญไป ก็ทราบว่ “จักตกในเบื้องบนแห่งอาจารย์” อาศัยความกรุณาในเธอ จึงได้ห้ามอรุณขึ้นด้วยกำลังฤทธิ์” ๆ

ชาวพระนคร เมื่ออรุณไม่ขึ้นอยู่ ก็พากันไปสู่ประตูพระราชวัง แล้วกราบทูลทูลพิไรว่า “ข้าแต่สมเด็จพระเมื่อพระองค์ทรงครองราชสมบัติอยู่, อรุณไม่ขึ้น, ขอพระองค์จงทรงพระกรุณาโปรดให้อรุณขึ้น เพื่อข้าพระองค์ทั้งหลายเถิด” ๆ พระราชา ทรงพิจารณาจรियाอหุวัตร มีกายกรรมเป็นต้น ของพระองค์ มีได้ทรงเห็นการอันไม่สมควรอะไร ๆ จึงทรงพระดำริว่า “เหตุอะไรหนอแล ?” ดังนี้ ทรงระแวงว่า “ชะรอยจะเป็นความวิวาทของพวกบรรพชิต” ดังนี้แล้ว จึงตรัสถามว่า “พวกบรรพชิตในพระนครนี้ มีอยู่บ้างหรือ ?” เมื่อมีผู้กราบทูลว่า “เมื่อเวลาเย็นวานนี้ มีพวกบรรพชิต มาสู่โรงนายช่างหม้อ พระเจ้าข้า” พระราชามีราชบุรุษถือคบนำเสด็จ ไปที่นั่น ในทันใดนั้นเอง ทรงอภิวาทพระนารถดาบสแล้ว ประทับ ณ ที่ควรข้างหนึ่ง ตรัสถามแล้ว ๆ

๑ นารโท รตตี นิกขมนโต ตสส ชฆาสุ อกฺกมิ ฯ โโก มํ อกฺกมิตี วุตเต อจฺริย
อหนฺติ อาท ฯ กุฏชฎิล อรณฺญโต อคฺนฺตฺวา มม ชฆาสุ อกฺกมสฺสตี ฯ อจฺริย ตุมหากํ
อิธ นินฺนฺนํวํ น ชานามิ ชมถ เมติ วตฺวา ตสส กนฺทนฺตสฺเสว พหิ นิกฺขมิ ฯ อิตโร อยํ
ปวิสนฺโตปิ มํ อกฺกเมยฺยาติ ปวิตเตตฺวา ปาทกฺุฏฺเณ สีสํ กตฺวา นิปชฺชิตฺวา ฯ นารโทปิ ปวิสนฺโต
ปฐฺมมฺปาหํ อจฺริเย อปรชฺฐมฺ อิทานิสฺส ปาทปสฺเสน ปวิสิสฺสามีสฺติ จินฺเตตฺวา อคฺจฺจนฺโต
คฺีวาย อกฺกมิ โโก เอโสติ วุตเต อหํ อจฺริยาติ วตฺวา กุฏชฎิล ปฐฺมํ ชฆาสุ อกฺกมิตฺวา
อิทานิ คฺีวาย อกฺกมสิ อภิสปีสฺสามิ ตนฺติ วุตเต อจฺริย มยฺหํ โทโส นตฺถิ อหํ ตุมหากํ
เอวํ นินฺนฺนํวํ น ชานามิ ปฐฺมปี เม อปรารํ อตฺถิ อิทานิ ปาทปสฺเสน ปวิสิสฺสามีสฺติ
ปวิฏฺฐมฺหิ ชมถ เมติ อาท ฯ กุฏชฎิล อภิสปีสฺสามิ ตนฺติ ฯ มา เอวํ อกริตฺถ อจฺริยาติ ฯ
โส ตสส วจฺนํ อนนฺทิตฺวา ตํ อภิสปีเยว ฯ นารโท อจฺริย มยฺหํ โทโส นตฺถิ มม
วทนฺตสฺเสว ตุมฺเห อภิสปีตฺถ ยสฺส โทโส อตฺถิ ตสส มฺุชฺชา ผลตฺถ มา นินฺโทสฺสสาติ วตฺวา
อภิสปี ฯ โส ปน มหานฺุภาโว อตีเต จตฺตาฬีส อนาคเต จตฺตาฬีสติ อสฺสติกปฺเป อนุสฺสรติ
ตสฺมา กสฺส นุ โช อูปริ สวาโป ปติสฺสตีติ อูปรฺธาเรนฺโต อจฺริยสฺสาติ ญฺตฺวา ตสฺมึ อนฺุภมฺป
ปฏฺิจฺจ อิทธิพลน อรฺุณฺคฺคฺมณํ นินฺวาเรสิ ฯ

นาคธา อรฺุณฺ อนฺุคฺคฺจฺจนฺเต ราชทฺวารํ คนฺตฺวา เทว ตยิ รชฺชํ กาทเรนฺเต อรฺุณฺ น
อฺุฏฺฐาติ อรฺุณํ โน อฺุฏฺฐาเปหฺตีติ กนฺทิสฺสุ ฯ ราชธา อตฺตโน กายกมฺมาทินิ โอลเกนฺโต กิณฺจ
อฺุยฺตฺตํ อทิสฺวา กิ นุ โช การณฺนฺติ จินฺเตตฺวา ปพฺพชิตานํ วิวาทน ภาวิตพฺพนฺติ ปริสํกมาโน
กจฺจิ อิมสฺมึ นคเร ปพฺพชิตา อตฺถีติ ปุจฺจิ ฯ หิโยโย สಾಯํ กุมฺภการสาลํ อคฺตา อตฺถิ เทวาติ
วุตเต ตํชณฺณญฺเวย ราชธา อฺุภกาหิ ฐาริยมานาหิ ตตฺถ คนฺตฺวา นารทํ วนฺทิตฺวา เอกมฺนฺตํ
นินฺนฺโน อาท ฯ

๑. นารทดาบส เมื่อออกไปในราตรี ได้เหยียบที่ชฎาของเธอ ๑ เมื่อเธอกล่าวว่า “ใครเหยียบเรา ?” นารทดาบสกล่าวว่า “ท่านอาจารย์ ผมเอง” ๑ ท. ชฎิลโอง ท่านมาจากป่าแล้ว เหยียบที่ชฎาของเรา ๑ น. ท่านอาจารย์ ผมไม่ทราบว่าคุณนอนที่นี่ ขอท่านจงอดโทษ แก่ผมเถิด ๑ เมื่อเธอกำลังปนอนอยู่นั้นแล, ออกไปข้างนอกแล้ว ๑

๑ นารโท รตตี นิกขมนโตะ ตสส ชฎาส อุกุมิ ๑ โโก มัง อุกุมิติ วุตเต อัจริย อหนุตติ อาห ๑ กุชชฎิล อรณญโตะ อาคนุตวา มม ชฎาส อุกุมสิติ ๑ อัจริย ตุมหากัง อธิ นินนภาว น ชานามิ ขมถ เมติ วตุวา ตสส กนทนต์สเสว พหิ นิกขมิ ๑

เทวดดาบส นอกนี้คิดว่า “ดาบสรูปนี้ แม่เข้ามาจะพึงเหยียบเรา” ดังนี้แล้ว จึงได้กลับนอนหันศีรษะไปทางทำ ๑ ฝ่ายนารทดาบส เมื่อจะเข้าไปคิดว่า “แม่ที่แรก เราได้ผิดแล้วในท่านอาจารย์, บัดนี้ เราจะเข้าไปโดยทางเท้าของท่าน” ดังนี้แล้ว เมื่อมา ได้เหยียบที่คอแห่งเธอ,

อิติโร อัย ปริสนโตะปิ มัง อุกุมเมยยาติ ปริวตเตตวา ปาพภูจฺจเน สีสํ กตวา นินชชิตี ๑ นารโหปี ปริสนโตะ ปฐมมปาหํ อัจริเย อปรชฺฉิมิ อิทานิสฺส ปาทปฺสเสน ปริลิสฺสามิติ จินฺเตตวา อาคจฺจนโตะ คีวาย อุกุมิ

เมื่อเธอกล่าวว่า “นี่ใคร ?” จึงกล่าวว่า “ท่านอาจารย์ ผมเอง” เมื่อเธอกล่าวว่า “ชฎิลโงง ที่แรกท่าน เขียบที่ชฎาของเราแล้ว เดียวนี้เขียบที่คอเรอีก เราจักสถาปท่าน” จึงกล่าวว่า “ท่านอาจารย์ โทษของผมไม่มี, ผมไม่ทราบที่ท่านนอนแล้วอย่างนี้, ผมเข้ามาด้วยคิดว่า ‘แม่ที่แรกความผิดของเรามีอยู่, เดียวนี้ เราก็กเข้าไปโดยทางเท้าท่าน’ ดังนี้ ขอท่านจงอดโทษแก่ผมเถิด” ๑

โก เอโสติ วุตเต อหิ อจริยาติ วตวา กุชชฎิล ปฐุม ชฎาสู อกุกมิตวา อิทานิ คีวาย อกุกมลิ อภิสปิสสามิ ตนฺติ วุตเต อจริย มยหิ โทโส นตฺถิ อหิ ตุมหากิ เอวํ นิปนฺนาวํ น ชานามิ ปฐุมปี เม อปรารํ อตฺถิ อิทานิ ปาทปสฺเสน ปวิสสิสามีติ ปวิญญูมฺหิ ขมถ เมติ อาท ๑

ท. ชฎิลโงง เราจักสถาปท่าน ๑ น. ท่านอาจารย์ ท่านอย่าทำอย่างนี้เลย ๑ เหมมีเอื่อเพื่ออ้อยคำของนารทดาบสนั้นยังขึ้นสถาปนารทดาบสนั้น ๑ นารทดาบส กล่าวว่า “ท่านอาจารย์ โทษของผมไม่มี เมื่อกำลังพูดอยู่ที่เดียว ท่านได้สถาปแล้ว ๑ โทษของผู้ใดมีอยู่ ขอศิระษะของผู้นั้นจงแตก, ของผู้ไม่มีโทษ จงอย่าแตก” ดังนี้แล้ว ได้สถาปแล้ว ๑

กุชชฎิล อภิสปิสสามิ ตนฺติ ๑ มา เอวํ อกริตฺถ อจริยาติ ๑ โโส ตสฺส วจันํ อนาทยิตฺวา ตํ อภิสปิเยว ๑ นารโท อจริย มยหิ โทโส นตฺถิ มม วทนตฺสเสว ตุมฺเห อภิสปิตฺถ ยสฺส โทโส อตฺถิ ตสฺส มุฑฺธา ผลตฺถ มา นิทฺโทสสฺสาติ วตวา อภิสปิ ๑

และนารถดาบสนั้น **มีอำนาจใหญ่** ตามระลีกชาติได้ ๘๐ กัลป์ คือ ในอดีตกาล ๔๐ กัลป์ ในอนาคตกาล ๔๐ กัลป์ ๑ เพราะเหตุนั้น ท่านคิด ว่า “**ความสาป**จักตกในเบื้องบนแห่งใครหนอแล ?” ดังนี้ เมื่อใคร่ครวญไป ก็ทราบ ว่า “จักตกในเบื้องบนแห่งอาจารย์” อาศัย**ความกรุณา**ในเธอ จึงได้ห้าม**อรุณขึ้น**ด้วยกำลังฤทธิ์” ๑

โส ปน **มหานุกาโว** อตีเต จตฺตาพีส อนาคเต จตฺตาพีสชาติ อสีติกปเป อนุสฺสรติ ตสฺมา กสฺส นุ โข อุปริ **สาโป** ปติสฺสตีติ อุปรานเโต อาจริยสฺสาติ ญฺตฺวา ตสฺมี **อนุกมฺโป** ปฏฺิจจ อธิทิพฺเลน **อรุณคฺคมนตรี** นิวาเรสิ ๑

ชาวพระนคร เมื่ออรุณไม่ขึ้นอยู่ ก็พากันไปสู่ประตูพระราชวัง แล้ว**กราบทูล**ไปว่า “ข้าแต่สมมติเทพ เมื่อพระองค์ทรงครองราชสมบัติอยู่, **อรุณ**ไม่ขึ้น, ขอพระองค์จงทรงพระกรุณาโปรดให้**อรุณขึ้น** เพื่อข้าพระองค์ ทั้งหลายเถิด” ๑

นาครา อรุณ อนุกคจฺจนเต ราชทวารุ คนฺตฺวา เทว ตยิ ราชุํ การนเต **อรุโณ** น อุกฺคฺคาติ อรุณํ โน อุกฺคฺคาเปหิติ **กนฺทีสุ** ๑

พระราชินี ทรงพิจารณาจรรยาอนัวัตร มีกายกรรมเป็นต้น ของพระองค์ มิได้ทรงเห็นการอันไม่สมควรอะไร ๆ จึงทรงพระดำริว่า “เหตุอะไรหนอแล ?” ดังนี้ ทรงระแวงว่า “ชะรอยจะเป็นความวิเวกของพวกบรรพชิต” ดังนี้แล้ว จึงตรัสถามว่า “พวกบรรพชิตในพระนครนี้ มีอยู่บ้างหรือ ?”

ราชา อุตตโน กายกมมาทีน โอลิเกนโต กิณฺจล อยุตฺต อทิสฺวา กิ นุ โข การณนฺติ จินฺตเตตฺวา ปพฺพชิตานํ วิเวกเณ ภาวิตพฺพนฺติ ปริสฺสงมาโน กจฺจล อิมสฺมี นคเร ปพฺพชิตา อตฺถิติ ปุจฺฉิ ฯ

เมื่อมีผู้กราบทูลว่า “เมื่อเวลาเย็นวานนี้ มีพวกบรรพชิต มาสู่โรงนายช่างหม้อ พระเจ้าข้า” พระราชินีราชบุรุษถือคบนำเสด็จ ไปที่นั่น ในทันทีนั้นเอง ทรงอภิวาทพระนารถดาบสแล้ว ประทับ ณ ที่ควรข้างหนึ่ง ตรัสถามแล้ว ฯ

หิโย สายํ กุมภการสาลํ อาคตา อตฺถิ เทวติ วุตฺเต ตํชนนฺญเณว ราชา อุกฺกาหิ ชาริยมานาหิ ตตฺถ คนฺตฺวา นารทํ วนฺทิตฺวา เอกมฺนตํ นิสินฺโน อาห ฯ